

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 16.3.2005
COM(2005) 100 τελικό

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

**Οι κανόνες καταγωγής στις προτιμησιακές εμπορικές ρυθμίσεις
Προσανατολισμοί για το μέλλον**

Πίνακας Περιεχομένων

ΣΥΝΟΨΗ.....	3
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗΣ	6
ΠΡΑΣΙΝΟ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΣΤΙΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΕΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ	7
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ.....	7
ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	8
1. ΑΠΛΟΥΣΤΕΡΟΙ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΚΟΤΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΝΟΝΕΣ: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΩΡΕΥΣΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ.....	8
1.1. ΒΑΣΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	9
1.1.1. Εξ ολοκλήρου παραγόμενα αλιευτικά προϊόντα	9
1.1.2. Προϊόντα επαρκώς επεξεργασμένα ή μεταποιημένα.....	9
1.2. ΣΩΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ	10
1.2.1. Πεδίο εφαρμογής της σόρευσης και όροι για την εφαρμογή και την επέκτασή της.....	10
1.2.2. Περιφερειακές συμβάσεις για την καταγωγή	11
1.2.3. Απλούστευση και ελαστικότητα των όρων όσον αφορά τη σόρευση.....	11
2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ: ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ	12
2.1. ΔΗΛΩΣΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΙΣΑΓΩΓΕΑ ΠΟΥ ΖΗΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗ	12
2.2. ΑΝΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΞΑΓΩΓΕΑ	13
2.3. ΈΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ.....	14
3. ΑΣΦΑΛΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ	14
3.1. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ	14
3.1.1. Εκ των προτέρων αξιολόγηση της ικανότητας της δικαιούχου χώρας ή ομάδας χωρών να διαχειριστεί τις ρυθμίσεις και τους σχετικούς κανόνες και διαδικασίες	14
3.1.2. Ενημέρωση, κατάρτιση και τεχνική βοήθεια στο πλαίσιο των προτιμησησιακών κανόνων καταγωγής	15
3.2. ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ	15
3.2.1. Παρακολούθηση από τις δημόσιες αρχές της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις ρυθμίσεις.....	15
3.2.2. Διασφάλιση της τήρησης των κανόνων από τους οικονομικούς φορείς – Καταπολέμηση της απάτης και αμοιβαία βοήθεια στον τομέα της απάτης	16
3.3. ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	16

ΣΥΝΟΨΗ

- Από τις απαντήσεις που δόθηκαν κατά τη διαδικασία διαβούλευσης, την οποία ξεκίνησε το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής, για το μέλλον των κανόνων καταγωγής στις προτιμησιακές εμπορικές ρυθμίσεις, διαπιστώνονται συγκεκριμένες προσδοκίες όσον αφορά τις ρυθμίσεις αυτές και τους κανόνες σχετικά με τους στόχους καθώς και την επίσημη παρουσίασή τους.
- Οι προσδοκίες αυτές, που είναι συχνά αντιφατικές, δεν θα πρέπει να έρχονται σε αντίθεση με τις διεθνείς υποχρεώσεις και τους προσανατολισμούς που έχει ήδη αναλάβει η Επιτροπή, ιδίως στις πρόσφατες ανακοινώσεις για το μέλλον του κλωστοϋφαντουργικού τομέα και για το νέο καθεστώς του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ).
- Στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης για την Ανάπτυξη της Ντόχα, η διασφάλιση της καλύτερης ένταξης των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία, ιδίως μέσω της βελτίωσης της πρόσβασης στις αγορές των αναπτυγμένων χωρών, παραμένει ύψιστη προτεραιότητα των κοινοτικών εμπορικών σχέσεων και θα καθοδηγεί την αναθεώρηση των προτιμησιακών κανόνων. Ως εκ τούτου, οι τροποποιήσεις του περιεχομένου των κανόνων και των όρων πρέπει να συνοδεύονται από προσαρμογή των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου, ώστε να διασφαλιστεί ότι από τις προτιμήσεις επωφελούνται αυτοί που τις έχουν ανάγκη.
- Στο πλαίσιο αυτής της προοπτικής, θα πρέπει να αναληφθούν ενέργειες σε τρεις τομείς:

Αναθεώρηση των όρων σύμφωνα με τους οποίους ένα προϊόν θεωρείται ότι κατάγεται από μία χώρα:

Για να καταστήσει αυτούς τους κανόνες απλούστερους και, όπου είναι σκόπιμο, ευνοϊκότερους για την ανάπτυξη, η Επιτροπή θα πρέπει να υποστηρίξει:

- απλοποίηση των εννοιών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό της καταγωγής, ιδίως, όσον αφορά τη διατύπωση των αντίστοιχων διατάξεων· η απλοποίηση αυτή θα πρέπει να βελτιώσει τη σαφήνεια, την καλύτερη κατανόηση των κανόνων και να ενισχύσει την εφαρμογή και την τήρησή τους· ο αντίκτυπος αυτής της απλούστευσης θα πρέπει να εκτιμηθεί πλήρως για να διασφαλιστεί ότι επιτυγχάνονται οι γενικοί στόχοι και, αν όχι, η Επιτροπή θα υιοθετήσει διαφορετική προσέγγιση·
- προσαρμογή των όρων που διέπουν τις διαδικασίες παραγωγής που προσδίδουν τον χαρακτήρα καταγωγής, εφόσον αφορούν την πολιτική ενίσχυσης στην ανάπτυξη και τις αναπτυσσόμενες χώρες, με στόχο την εγγύηση της ευκολότερης πρόσβασης στην κοινοτική αγορά μέσω προτιμησιακής δασμολογικής μεταχείρισης που να αντιστοιχεί στις πραγματικές δυνατότητες παραγωγής και εξαγωγής των δικαιούχων χωρών, ιδίως όσον αφορά τις λιγότερο αναπτυγμένες και τις μικρότερες χώρες·
- μεγαλύτερη ελαστικότητα των όρων για την εφαρμογή σώρευσης καταγωγής στο πλαίσιο συναφών περιφερειακών ενώσεων, υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχουν επιτόπου κατάλληλοι μηχανισμοί για τη διοικητική συνεργασία μεταξύ των εταίρων της σώρευσης.

Τροποποίηση των τελωνειακών διαδικασιών που είναι απαραίτητες για τη σωστή εφαρμογή και τον έλεγχο της χρήσης των προτιμήσεων από τους οικονομικούς φορείς:

Για την καλύτερη κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των οικονομικών φορέων και των δημόσιων αρχών και για την προστασία των διακυβευόμενων έννομων συμφερόντων, η Επιτροπή θα πρέπει να ενισχύσει ένα σύστημα που να βασίζεται στα ακόλουθα στοιχεία:

- θέσπιση του χαρακτήρα καταγωγής από τους ίδιους τους εξαγωγείς, υπό την προϋπόθεση ότι προηγουμένως έχει γίνει καταχώρηση από τις αρχές της χώρας εξαγωγής που βασίζεται σε κοινά προκαθορισμένα πρότυπα·
- βελτίωση της ανταλλαγής των πληροφοριών μεταξύ των εξαγωγέων και των αρχών των χωρών εξαγωγής για τη χρήση της προτιμησιακής ρύθμισης και την ενίσχυση της αξιοπιστίας των ελέγχων των εξαγωγέων από τις αρχές αυτές·
- αποσαφήνιση των βασικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των εξαγωγέων που ζητούν προτιμησιακή μεταχείριση βάσει των δηλώσεων καταγωγής που συντάχθηκαν από τους αλλοδαπούς προμηθευτές τους·
- ένταξη ειδικών ρητρών για την τήρηση των όρων καταγωγής στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ εξαγωγέων και εισαγωγέων, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας να διαβιβάζονται οι αποδείξεις καταγωγής ηλεκτρονικώς·
- ενίσχυση της ανταλλαγής των πληροφοριών και της διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των αρχών των χωρών εξαγωγής και εισαγωγής όταν γίνεται επαλήθευση της καταγωγής, βάσει σαφών υποχρεώσεων και διαδικασιών.

Ανάπτυξη μέσων που να εγγυώνται ότι οι δικαιούχες χώρες πληρούν τις υποχρεώσεις τους:

Για να διασφαλισθεί ότι οι δημόσιες αρχές πληρούν τις υποχρεώσεις τους για την ορθή εφαρμογή των ρυθμίσεων και των κανόνων καταγωγής και για την πλήρη συνεργασία στην πρόληψη και καταπολέμηση των καταχρήσεων, προτείνονται οι ακόλουθες ενέργειες:

- τεχνική βοήθεια στις δικαιούχες χώρες (ιδίως στις λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και στις μικρές χώρες) που χρειάζονται ενίσχυση όσον αφορά την ορθή εφαρμογή των προτιμησιακών ρυθμίσεων για να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη τους·
- στοχοθετημένη παρακολούθηση της λειτουργίας των προτιμησιακών ρυθμίσεων βασιζόμενη σε ένα σχέδιο δράσης·
- κατάλληλη χρησιμοποίηση συντηρητικών μέτρων και μηχανισμών διασφάλισης σε περίπτωση ανεπαρκούς ελέγχου ή αποτυχίας της συνεργασίας.
- Η αναθεώρηση των κανόνων καταγωγής σύμφωνα με αυτά τα κριτήρια θα αποτελέσει σημαντικό στοιχείο για το νέο καθεστώς για το ΣΓΠ.
- Αυτή η νέα προσέγγιση, όσον αφορά τους κανόνες καταγωγής και τη διοικητική συνεργασία, θα προταθεί επίσης σύντομα ως προτεραιότητα για τις συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (ΣΟΕΣ) οι οποίες αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με έξι περιφερειακές ομάδες των χωρών της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ), με την απόλυτη διατήρηση του σημερινού οφέλους της συμφωνίας Κοτονού. Στη συνέχεια, θα μπορούσε να επεκταθεί σταδιακά και στις ισχύουσες συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα την ενίσχυση της επαρκούς εναρμόνισης των κανόνων στο πλαίσιο ενός δεδομένου συνόλου

προτιμησιακών ρυθμίσεων με περιφερειακή συνοχή, συμπεριλαμβανομένης της ομαδοποίησης σε ένα ενιαίο πλαίσιο (π.χ. μια περιφερειακή σύμβαση) ενός συνόλου κοινών κανόνων σε μια δεδομένη περιφέρεια.

- Στις προτάσεις της για νέες ρυθμίσεις σε εμπορικούς εταίρους, η Επιτροπή θα επιδιώξει να διασφαλίσει ότι δεν θα τεθούν σε αμφισβήτηση θέματα τα οποία έχουν ήδη διευθετηθεί σε υπό εξέλιξη διαπραγματεύσεις και να προσεγγίσει τις νέες διαπραγματεύσεις με ανοικτό και εποικοδομητικό πνεύμα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχοι της παρούσας ανακοίνωσης

- Οι κανόνες καταγωγής αποτελούν σημαντικό στοιχείο της κοινοτικής εμπορικής πολιτικής, ιδίως όταν πρέπει να χορηγηθούν δασμολογικές προτιμήσεις σε προϊόντα που κατάγονται μόνο από συγκεκριμένες χώρες ή ομάδες χωρών. Ως εκ τούτου, πρέπει να είναι σύμφωνη με το γενικό στόχο αυτών των προτιμήσεων, δηλ. να ενισχύουν την οικονομική ολοκλήρωση μεταξύ των εταίρων και, ιδίως, να διευκολύνουν την πλήρη ένταξη των αναπτυσσόμενων χωρών στην παγκόσμια οικονομία και να υποστηρίζουν την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξή τους.
- Οι κανόνες αυτοί θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν τη φύση και τη σημασία του δεσμού που θα πρέπει να υπάρχει μεταξύ των προϊόντων και της οικείας χώρας, ιδίως το απαιτούμενο επίπεδο μεταποίησης των εξωτερικών εισροών μιας συγκεκριμένης χώρας, ώστε τα λαμβανόμενα προϊόντα να θεωρούνται ότι κατάγονται από τη χώρα αυτή. Οι τελωνειακές διαδικασίες θα πρέπει να θεσπιστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να αποδεικνύουν και να ελέγχουν ότι οι απαιτήσεις αυτές όντως πληρούνται. Η παρούσα κατάσταση, η οποία συνδυάζει, σε ορισμένες περιπτώσεις, περίπλοκους κανόνες με αδυναμίες στην εφαρμογή τους, δεν είναι ικανοποιητική.
- Η παρούσα ανακοίνωση έχει ως στόχο να χαράξει γενικούς προσανατολισμούς για τις βασικές αρχές που η Επιτροπή σκοπεύει να ακολουθήσει για τη βελτίωση των κανόνων καταγωγής στις διάφορες Συμφωνίες Ελεύθερων Συναλλαγών και στις αυτόνομες προτιμησηακές ρυθμίσεις.
- Αυτού του είδους η βελτίωση θα περιλαμβάνει απλοποίηση και κατάλληλη ελαστικότητα της έννοιας της καταγωγής, ενίσχυση των σχετικών διαδικασιών και ανάπτυξη των εργαλείων που απαιτούνται για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης. Σε καθέναν από τους τομείς αυτούς, η Επιτροπή έχει την πρόθεση να προωθήσει τη διαφάνεια και να προσαρμόσει τους κανόνες στους στόχους των ρυθμίσεων.
- Η αναγκαιότητα για τέτοιες αλλαγές τονίστηκε, ιδίως, στο πλαίσιο της προετοιμασίας του νέου Συστήματος Γενικευμένων Προτιμήσεων (ΣΓΠ) για την περίοδο 2006-2015¹, του ανοίγματος των διαπραγματεύσεων για τις νέες Περιφερειακές Συμφωνίες Οικονομικής Εταιρικής Σχέσης (ΣΟΕΣ) με τις χώρες της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού ΑΚΕ και των προβληματισμών για το μέλλον του κλωστοϋφαντουργικού τομέα².
- Σύμφωνα με την ανακοίνωσή της "Αναπτυσσόμενες χώρες, διεθνές εμπόριο και βιώσιμη ανάπτυξη: ο ρόλος του συστήματος γενικευμένων προτιμήσεων (ΣΓΠ) της Κοινότητας για τη δεκαετία 2006/2015", η Επιτροπή έχει την πρόθεση να επικεντρώσει το ΣΓΠ "στις χώρες που το χρειάζονται περισσότερο και να ενθαρρύνει, με διάφορους τρόπους, την

¹ Ανακοίνωση από την Επιτροπή στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή και Οικονομική Επιτροπή - COM(2004) 461 τελικό της 7.7.2004.

² Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Το μέλλον του τομέα κλωστοϋφαντουργικών ειδών και ειδών ένδυσης στη διευρυμένη Ευρωπαϊκή Ένωση – COM(2003) 649 τελικό της 29.10.2003.

περιφερειακή συνεργασία μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών. Το ΣΓΠ αναμένεται να βοηθήσει τις χώρες αυτές να επιτύχουν ένα επίπεδο ανταγωνισμού που θα τις καταστήσει οικονομικά αυτόνομους και ισότιμους εταίρους στο διεθνές εμπόριο."

- Για να επιτύχει αυτό το στόχο, το ΣΓΠ θα αποτελέσει, επομένως, την πρώτη περίπτωση εφαρμογής αυτών των γενικών κατευθύνσεων για τη βελτίωση των κανόνων καταγωγής, με την προϋπόθεση του καθορισμού των λεπτομερειών εφαρμογής τους. Για να γίνει αυτό, θα τροποποιηθούν οι διατάξεις που καθορίζονται στις διατάξεις εφαρμογής του κοινοτικού τελωνειακού κώδικα³.

Πράσινο Βιβλίο για το μέλλον των κανόνων καταγωγής στις προτιμησιακές εμπορικές ρυθμίσεις

- Στο πλαίσιο της ελευθέρωσης του διεθνούς εμπορίου, η Επιτροπή εξέδωσε ένα Πράσινο Βιβλίο⁴ στο οποίο προβλέπεται:
 - συνολική εκτίμηση των σημερινών προβλημάτων όσον αφορά την καταγωγή στις προτιμησιακές ρυθμίσεις·
 - εστίαση σε θέματα για τα οποία απαιτείται συνεκτική προσέγγιση για να τεθούν υπό έλεγχο·
 - μελέτη των διαθέσιμων επιλογών, ιδίως, όσον αφορά τα συστήματα πιστοποίησης, δήλωσης και ελέγχου του χαρακτήρα καταγωγής των προϊόντων και τους τρόπους επαναπροσδιορισμού του ισχύοντος καθεστώτος διοικητικής συνεργασίας.

Αποτελέσματα της διαδικασίας διαβούλευσης

- Η διαδικασία διαβούλευσης για το Πράσινο Βιβλίο πραγματοποιήθηκε από τον Ιανουάριο του 2004 μέχρι τις 15 Μαρτίου του 2004 και έλαβαν μέρος διεθνείς φορείς, οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών, οι προσχωρούσες και οι υποψήφιοι για προσχώρηση χώρες καθώς και οι χώρες που λαμβάνουν μέρος στις διάφορες προτιμησιακές ρυθμίσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η Επιτροπή συνέταξε τον Σεπτέμβριο του 2004 συνοπτική έκθεση των αποτελεσμάτων αυτής της διαδικασίας διαβούλευσης, της οποίας ο κυριότερος στόχος ήταν να δοθεί μία σαφής επισκόπηση και μία σύνοψη των απόψεων και των παρατηρήσεων των συμμετεχόντων.
- Λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης εξισορρόπησης των διαφόρων διακυβευόμενων συμφερόντων, οι διάφορες εκτιμήσεις που απεστάλησαν αποτελούν μία πολύτιμη πηγή για την Επιτροπή στην προετοιμασία αυτής της ανακοίνωσης.

³ Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 2454/93 της 2ας Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 253, 11.10.1993), όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης (ΕΕ L 236, 23.9.2003).

⁴ Πράσινο Βιβλίο – Το μέλλον των κανόνων καταγωγής στα προτιμησιακά εμπορικά καθεστώτα - COM(2003) 787 τελικό της 18.12.2003.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

Όπως τονίζεται στο Πράσινο Βιβλίο, οποιαδήποτε βελτίωση των προτιμησιακών κανόνων καταγωγής απαιτεί ένα συνδυασμό κατάλληλων διατάξεων· να εκπληρωθούν δηλαδή οι στόχοι των ρυθμίσεων και των αναγκών των φορέων, να εφαρμοστούν αποτελεσματικές διαδικασίες, να κατανεμηθούν κατά βέλτιστο τρόπο αρμοδιότητες στη διαχείριση και στον έλεγχο της καταγωγής και να επιτευχθεί αυστηρή τήρηση των νομικών υποχρεώσεων και όρων μέσω των μέσων εφαρμογής⁵. Η συνολική προσέγγιση της αναθεώρησης μπορεί να συνοψισθεί ως εξής: «κατάλληλοι κανόνες, αποτελεσματικές διαδικασίες, ασφαλές περιβάλλον».

1. ΑΠΛΟΥΣΤΕΡΟΙ ΚΑΙ ΕΥΝΟΙΚΟΤΕΡΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΝΟΝΕΣ: ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΣΩΡΕΥΣΗ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

- Με την επιφύλαξη των κυριότερων στόχων συγκεκριμένων ρυθμίσεων (ενίσχυση της αμοιβαίας πρόσβασης στην αγορά, ανάπτυξη των φτωχών χωρών, ασφάλεια, περιφερειακή συνεργασία και ολοκλήρωση), θα διατηρηθούν οι διαφορές στον καθορισμό της προτιμησιακής μεταχείρισης και, επίσης, στους όρους που επιτρέπουν σε ένα προϊόν να τύχει της προτίμησης αυτής, δεδομένου ότι αυτό είναι σύμφωνο με την τελική αντικατάσταση των ρυθμίσεων αυτών από μία πολυμερή προσέγγιση.
- Η Επιτροπή διάκειται ευνοικώς όσον αφορά τόσο την τυπική απλούστευση των εννοιών και των μεθόδων που χρησιμοποιούνται για το σκοπό του καθορισμού της καταγωγής, συμπεριλαμβανομένης της αναδιατύπωσης των κατάλληλων νομικών διατάξεων, όσο και την ουσιαστική ελαστικότητα, ιδίως, όσον αφορά τις αναπτυσσόμενες χώρες. Η απλούστευση θα βελτιώσει τη σαφήνεια, θα συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των κανόνων, θα διευκολύνει την εφαρμογή τους και την τήρησή τους και θα ενισχύσει τον αντίκτυπο επί της ανάπτυξης εντός και μεταξύ των περιφερειακών εμπορικών συνασπισμών. Η ελαστικότητα θα βελτιώσει την πρόσβαση στις αγορές.
- Σε συνάρτηση με το πλαίσιο και τους στόχους της προτιμησιακής ρύθμισης, μια τέτοια προσαρμογή των κανόνων καταγωγής μπορεί να επιτευχθεί με συνδυασμό των εξής στοιχείων:
 - αναθεώρηση των βασικών κανόνων που διέπουν τα προϊόντα ώστε να θεωρηθούν καταγωγής εφόσον έχουν 'εξ ολοκλήρου παραχθεί' στη χώρα ή 'επαρκώς μεταποιηθεί' στη χώρα αυτή από εξωτερικές εισροές, και
 - αναθεώρηση των όρων για τη σόρευση καταγωγής μεταξύ χωρών που ανήκουν σε ολοκληρωμένες οικονομικά περιφερειακές οντότητες.

⁵ COM(2004) 461 για το ΣΓΠ, σημείο 6.6: "Οι κανόνες καταγωγής παρέχουν τα κύρια κριτήρια για την παραχώρηση προτιμήσεων αλλά θεσπίστηκαν σε εποχές που η διεθνής οικονομία ήταν πολύ διαφορετική από σήμερα και όπου τα προϊόντα παράγονταν με πολύ διαφορετικό τρόπο. Ύστερα από τις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν πρόσφατα (βλ. στο προαναφερόμενο Πράσινο Βιβλίο, σημείο 6.3), η ανάγκη για προσαρμογή έγινε αποδεκτή από όλους: στη μορφή (απλοποίηση), στην ουσία (τροποποίηση των κριτηρίων καταγωγής και των κανόνων σόρευσης) και στις διαδικασίες (διατυπώσεις και έλεγχοι).

1.1. Βασικοί κανόνες για τον καθορισμό της προτιμησιακής καταγωγής

1.1.1. Εξ ολοκλήρου παραγόμενα αλιευτικά προϊόντα

- Όσον αφορά τα 'εξ ολοκλήρου παραγόμενα προϊόντα', το κύριο σημείο το οποίο χρειάζεται βελτίωση είναι ο καθορισμός της καταγωγής των αλιευτικών προϊόντων μέσω της 'εθνικότητας' του πλοίου: ορισμένα από τα ισχύοντα κριτήρια μπορεί να πρέπει να αναθεωρηθούν υπό το φως των νέων εξελίξεων στον αλιευτικό τομέα. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η καταγωγή του ιχθύος πρέπει να βασίζεται στη σημαία, στη νηολόγηση και στους απλοποιημένους αλλά κατάλληλους όρους όσον αφορά την ιδιοκτησία, ενώ οι όροι όσον αφορά το πλήρωμα θα πρέπει να καταργηθούν.
- Εξάλλου, στο πλαίσιο ενός συστήματος σώρευσης της καταγωγής, οι όροι αυτοί δύνανται να πληρούνται σε οποιαδήποτε χώρα ανήκει σε αυτό το σύστημα.

1.1.2. Προϊόντα επαρκώς επεξεργασμένα ή μεταποιημένα

- Οι βασικοί κανόνες καταγωγής στις σχετικές προτιμησιακές ρυθμίσεις θα πρέπει να αντικατοπτρίζουν και την παραγωγική ικανότητα των χωρών και τις διαδικασίες μεταποίησης που αποτελούν μια πραγματική προστιθέμενη αξία για τη χώρα.
- Για το σκοπό αυτό, η Επιτροπή είναι υπέρ της χρησιμοποίησης μιας μεθόδου εκτίμησης της επαρκούς μεταποίησης η οποία βασίζεται αρχικά σε ένα «έλεγχο της προστιθέμενης αξίας». Βάσει αυτής της μεθόδου, ένα προϊόν που προκύπτει από την επεξεργασία ή τη μεταποίηση εισαγομένων μη καταγόμενων υλών θεωρείται καταγόμενο αν η προστιθέμενη αξία στη χώρα (ή σε μια περιοχή, σε περίπτωση σώρευσης) ανέρχεται τουλάχιστον ως ένα ορισμένο κατώτατο όριο («Τοπικό ή Περιφερειακό Περιεχόμενο Αξίας») εκφραζόμενο ως ποσοστό του καθαρού κόστους παραγωγής του τελικού προϊόντος.
- Η σημασία της απαιτούμενης εισροής, που φαίνεται μέσω του ποσοστού της ζητούμενης προστιθέμενης αξίας, πρέπει να καθορίζεται βάσει μιας άρτιας οικονομικής ανάλυσης και σύμφωνα με τους στόχους της ρύθμισης και, όταν δεν θίγονται αυτοί οι στόχοι, του απαιτούμενου βαθμού ελευθέρωσης των συναλλαγών.
- Πρέπει να αξιολογηθεί προσεκτικά ο πιθανός αντίκτυπος της προσέγγισης προστιθέμενης αξίας σε σχέση με τις κατευθύνουσες αρχές για απλουστευμένους και ευνοϊκότερους προς την ανάπτυξη κανόνες. Αυτό θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω προσομοιώσεων της αποτίμησης και των ποσοστών οι οποίες πραγματοποιούνται σε αντιπροσωπευτικά δείγματα που βασίζονται σε πραγματικές καταστάσεις των αναπτυσσόμενων χωρών, ιδίως, φτωχότερων, επιτρέποντας έτσι τη σύγκριση με τη σημερινή κατάσταση. Είναι απολύτως αναγκαίο να μη μειωθούν με τη νέα αυτή προσέγγιση τα σημερινά επίπεδα πρόσβασης στην αγορά της ΕΚ των αναπτυσσόμενων χωρών.
- Το απαιτούμενο ποσοστό προστιθέμενης αξίας πρέπει ιδίως να καθοριστεί κατά τρόπον ώστε να μην υπερβαίνει τις πραγματικές παραγωγικές ικανότητες των αναπτυσσόμενων χωρών και, συγχρόνως, να αποθαρρύνει τη μεταφορά προϊόντων που προέρχονται από μη επιλέξιμες χώρες καθώς και την εικονική ή ελάχιστη μεταποίηση. Επιπλέον, δεν θα πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της ανταγωνιστικότητας με τη μείωση του κόστους παραγωγής.

- Για το σκοπό αυτό, θα μπορούσαν να καθοριστούν διαφορετικά ποσοστά σε διαφόρους τομείς και, επίσης, να καθοριστούν ειδικά κατώτατα όρια στο πλαίσιο του ΣΓΠ, για τις Λιγότερο Αναπτυγμένες Χώρες που επωφελούνται από τη βοήθεια «όλα εκτός όπλων».
- Επιπλέον, σε ορισμένους τομείς, συμπεριλαμβανομένων των γεωργικών, αλιευτικών ή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, η υιοθέτηση μιας νέας μεθόδου για τον καθορισμό της καταγωγής αντιπροσωπεύει πολύ σημαντική αλλαγή, οι επιπτώσεις της οποίας πρέπει να αξιολογηθούν κατάλληλα εκ των προτέρων. Εάν από την αξιολόγηση αυτή προκύψει ότι η προσέγγιση προστιθέμενης αξίας δεν θα δώσει τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, από την άποψη της ανάπτυξης και της απλούστευσης, για ορισμένους τομείς, η Επιτροπή θα υιοθετήσει κάποια άλλη προσέγγιση για να επιτύχει αυτούς τους στόχους. Επιπλέον, το κριτήριο της προστιθέμενης αξίας μπορεί να συμπληρωθεί, εάν είναι αναγκαίο να εμποδιστεί ενδεχόμενη λανθασμένη εφαρμογή ή παράκαμψη των προτιμήσεων, με πρόσθετους όρους ή κριτήρια που βοηθούν την πραγματική ανάπτυξη.
- Με το συνδυασμό της σαφήνειας, της αποτελεσματικότητας και της ελαστικότητας κατά τη θέσπιση των ποσοστών, η μέθοδος αυτή θα επιτρέψει την αξιολόγηση του επιπέδου μεταποίησης των διαφόρων προϊόντων μέσω μιας ενιαίας μονάδας μέτρησης και θα αποφευχθεί έτσι η άνιση μεταχείριση· με τη μέθοδο αυτή θα καταστεί επίσης άχρηστος ο «αρνητικός κατάλογος» των ανεπαρκών πράξεων και δεν θα χρησιμοποιούνται όρια ανοχής για την αξία.

1.2. Σώρευση της καταγωγής ως στοιχείο της περιφερειακής ολοκλήρωσης

1.2.1. Πεδίο εφαρμογής της σώρευσης και όροι για την εφαρμογή και την επέκτασή της

- Η σώρευση πρέπει να ισχύει μόνον εντός των συναφών περιφερειακών ομάδων ή ζωνών όπου:
 - το προτιμησιακό εμπόριο και η σώρευση αποτελούν τμήμα μιας συνολικής διαδικασίας πραγματικής οικονομικής ολοκλήρωσης·
 - η σώρευση βασίζεται σε συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών ή προκύπτει από αυτόνομες ρυθμίσεις·
 - η προτιμησιακή μεταχείριση χορηγείται σε προϊόντα σύμφωνα με την εφαρμογή παρόμοιων κανόνων καταγωγής·
 - έχει αναπτυχθεί στις σχετικές χώρες και μεταξύ αυτών ένα νομικό διοικητικό πλαίσιο για τη διαχείριση και τον έλεγχο, μέσω κατάλληλης διοικητικής συνεργασίας, της καταγωγής των προϊόντων που επωφελούνται από τη σώρευση.

Οι ίδιοι όροι πρέπει να εφαρμόζονται σε κάθε επέκταση της σώρευσης ή στη σώρευση μεταξύ διαφόρων περιοχών.

- Όσον αφορά την αμοιβαία ενίσχυση της πρόσβασης στην αγορά, πρέπει να δοθεί έμφαση στην περιφερειακή προσέγγιση (ιδίως από συνασπισμό, σε συνασπισμό όπως στην περίπτωση στο πλαίσιο της συμφωνίας Κοτονού, της οποίας τα οφέλη πρέπει να διατηρηθούν) μέσω της σώρευσης καταγωγής, χωρίς να αποκλείονται οι απαραίτητες προσαρμογές των βασικών κανόνων καταγωγής αμοιβαίου ενδιαφέροντος τόσο για τον εξωτερικό εφοδιασμό όσο και για την πρόσβαση στις αντίστοιχες αγορές των μερών.

- Όσον αφορά την ανάπτυξη, η σώρευση εντός συναφών περιφερειακών ομάδων θα προσφέρει πρόσθετες δυνατότητες στις αναπτυσσόμενες χώρες, ιδίως, στις λιγότερο αναπτυγμένες, για να μεγιστοποιήσουν τα οφέλη που προκύπτουν από μια ισόρροπη χαλάρωση των βασικών κανόνων.
- Προς το παρόν, υπάρχουν τρεις περιφερειακές ομάδες στο πλαίσιο του ΣΓΠ, δηλ., η ASEAN, η SAARC και η πρόσφατη συγχώνευση της Κοινότητας των Άνδων και της Κοινής Αγοράς της Κεντρικής Αμερικής σε μία ενιαία ένωση. Η Επιτροπή είναι έτοιμη να εξετάσει κάθε αίτημα για τη δημιουργία νέων συγχωνευμένων ή ευρύτερων ομάδων, στο βαθμό που υπάρχει οικονομική συμπληρωματικότητα, που λαμβάνονται υπόψη οι διαφορές στον τομέα των προτιμησιακών ρυθμίσεων που εφαρμόζονται στις διάφορες χώρες και ο συναφής κίνδυνος καταστρατήγησης των δασμών και υφίστανται οι αναγκαίες διαρθρώσεις και διαδικασίες συνεργασίας για τη διαχείριση και τον έλεγχο της καταγωγής.

1.2.2. Περιφερειακές συμβάσεις για την καταγωγή

- Οι κανόνες καταγωγής που είναι κοινοί για μια δεδομένη ομάδα εμπορικών εταίρων που συνδέονται σε μια ζώνη σώρευσης θα πρέπει να θεσπισθούν σε ένα ενιαίο διεθνές μέσο στο οποίο θα πρέπει να αναφέρονται οι διάφορες προτιμησιακές συμφωνίες.
- Στην Πανευρωμεσογειακή ζώνη, ένα τέτοιο διεθνές μέσο θα πρέπει να λάβει τη μορφή περιφερειακής σύμβασης για την καταγωγή μεταξύ των εμπορικών εταίρων. Κατ'αυτόν τον τρόπο, δεν θα γίνει μόνο ευκολότερη η διαχείριση της καταγωγής, αλλά, και θα ενισχυθεί η ολοκλήρωση μεταξύ των μερών των διαφόρων συμφωνιών ελευθέρων συναλλαγών μέσω ενός ενιαίου συνόλου κανόνων καταγωγής που θα επιτρέπουν τη σώρευση.
- Θα μπορούσε να προωθηθεί η ίδια προσέγγιση για να υποστηριχθεί η ενδεχόμενη σώρευση μεταξύ άλλων χωρών ή περιοχών που καλύπτονται από χωριστές συμφωνίες ελευθέρων συναλλαγών.

1.2.3. Απλούστευση και ελαστικότητα των όρων όσον αφορά τη σώρευση

- Για λόγους σαφήνειας και εκτέλεσης, θα πρέπει να αποφεύγεται η παράθεση διαφόρων μορφών σώρευσης (διμερών, διαγωνίων, πλήρων) για τις ίδιες χώρες σε διαφορετικά προτιμησιακά πλαίσια.
- Ενδέχεται να προβλεφτεί σταδιακή επέκταση της πλήρους σώρευσης στα διάφορα προτιμησιακά πλαίσια, εφόσον μπορεί να διασφαλιστεί η ιχνηλασιμότητα των υλών. Στο πλαίσιο του δυνατού και λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων επιπέδων προτιμήσεων που εφαρμόζονται στα αντίστοιχα μέλη της ομάδας, η πλήρης σώρευση θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας κοινής καταγωγής για την ομάδα. Οι απαιτήσεις αυτές αποκλείουν, ωστόσο, την πλήρη σώρευση στο πλαίσιο του ΣΓΠ.
- Όσον αφορά την περιφερειακή σώρευση στο πλαίσιο του ΣΓΠ, προτείνεται να αντικατασταθεί ο ισχύων διπλός όρος για την απόδοση της καταγωγής σε ένα κράτος μέλος μιας ομάδας (απαιτούνται μια εξαιρετικά ανεπαρκής επιχείρηση και η μέγιστη προστιθέμενη αξία) από έναν ενιαίο όρο, ο οποίος βασίζεται στην ίδια μέθοδο (το κριτήριο της προστιθέμενης αξίας) όπως αυτό που χρησιμοποιείται για να προσδιοριστεί το κατά πόσο είναι επαρκής η μεταποίηση μη καταγόμενων υλών. Ένα προϊόν θεωρείται ότι κατάγεται από τη χώρα της ομάδας όπου πραγματοποιήθηκε η τελική μεταποίηση των

υλών καταγωγής άλλων χωρών της ίδιας ομάδας, αν η προστιθέμενη αξία είναι υψηλότερη από ένα σταθερό ποσοστό.

- Για να υποστηριχτούν η σώρευση και η περιφερειακή ολοκλήρωση, το ποσοστό αυτό πρέπει να καθορίζεται γενικά σε επίπεδο πολύ χαμηλότερο από αυτό που επιβάλλεται για το ίδιο προϊόν όταν προκύπτει από μεταποίηση μη καταγόμενων υλών. Ωστόσο, για να ληφθούν υπόψη ιδιαίτερες καταστάσεις σε ορισμένους τομείς, για τους ίδιους λόγους με αυτούς που αναφέρονται προηγουμένως, το κατώτατο όριο της αξίας της σώρευσης μπορεί, ενδεχομένως, να καθορισθεί και/ή να συμπληρωθεί με πρόσθετους όρους ή κριτήρια, ώστε να αποφευχθεί ενδεχόμενη λανθασμένη εφαρμογή ή παράκαμψη των προτιμήσεων.

2. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ: ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΡΧΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΠΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ

- Όποιοι και αν είναι οι ειδικοί στόχοι, οι προτιμησιακές ρυθμίσεις δεν μπορούν να επαναπροσδιοριστούν σωστά μόνο με την αναθεώρηση των νομικών όρων που πρέπει να πληρούνται για τη χορήγηση προτιμησιακής μεταχείρισης. Μία τέτοια αναθεώρηση θα πρέπει να συνοδεύεται από τη θέσπιση κατάλληλων διαδικασιών, ελέγχων και μεθόδων διοικητικής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών των μερών μιας ρύθμισης, η οποία να διασφαλίζει τήρηση των όρων, να προλαμβάνει τις καταχρήσεις και να προστατεύει τα νόμιμα οικονομικά και χρηματοπιστωτικά συμφέροντα που διακυβεύονται.
- Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των οικονομικών φορέων, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι για τον καθορισμό και τις δηλώσεις σχετικά με την καταγωγή των προϊόντων, και των τελωνειακών αρχών, οι οποίες θα διεξάγουν τους απαραίτητους ελέγχους, βασιζόμενες στις κατάλληλες διοικητικές ικανότητες καθώς και στην αμοιβαία βοήθεια. Σε αυτό το νέο πλαίσιο, 'τα αποδεικτικά καταγωγής' θα αντικατασταθούν από 'δηλώσεις' και 'αναφορές' για την καταγωγή που είτε θα γίνονται αποδεκτές είτε θα απορρίπτονται.

2.1. Δήλωση καταγωγής από τον εισαγωγέα που ζητά την προτίμηση

- Ο εισαγωγέας φέρει την ευθύνη όσον αφορά τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στην τελωνειακή διασάφηση και την ενδεχόμενη τελωνειακή οφειλή που προκύπτει από λανθασμένη δήλωση, με την επιφύλαξη της μη ανάκτησης των δασμών που δικαιολογείται από «λάθη που καταλογίζονται στις αρμόδιες αρχές». Όπως άλλα στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την τελωνειακή διασάφηση εμπορευμάτων, μια λανθασμένη διασάφηση του χαρακτήρα της καταγωγής των προϊόντων για τα οποία ζητούνται προτιμήσεις πρέπει να αποτελεί μέρος του εμπορικού κινδύνου που διατρέχει ο εισαγωγέας.
- Θα πρέπει να διευκρινιστούν τα βασικά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των εισαγωγέων που ζητούν προτιμησιακή μεταχείριση βάσει των δηλώσεων που έγιναν από τους αλλοδαπούς προμηθευτές τους. Αυτό περιλαμβάνει τον καθορισμό:
 - των όρων υπό τους οποίους οι τελωνειακές αρχές της χώρας εισαγωγής μπορούν να αμφισβητήσουν την δηλωθείσα καταγωγή και να ζητήσουν πρόσθετες αποδείξεις·

- του βάρους της απόδειξης στην περίπτωση που οι τελωνειακές αρχές αμφισβητούν τη δηλωθείσα καταγωγή·
- της υποχρέωσης των αρχών αυτών, στην περίπτωση αυτή και μετά από αίτημα του εισαγωγέα, να ζητήσουν εκ των υστέρων επαλήθευση από τις αρχές της χώρας εξαγωγής·
- των καταστάσεων όπου οι τελωνειακές αρχές έχουν το δικαίωμα να αρνηθούν την προτιμησιακή μεταχείριση, με την επιφύλαξη προσφυγής εκ μέρους του εισαγωγέα.
- Τα διαδικαστικά στοιχεία, που είναι χρήσιμα όταν ζητείται η προτίμηση, θα πρέπει να προσαρμοστούν στο ενδεχόμενο ελέγχων μεταγενεστέρων από την τελωνειακή δήλωση δυνάμει της οποίας έχουν ήδη χορηγηθεί προτιμήσεις.
- Για να βοηθηθεί ο εισαγωγέας στη διασφάλιση της δήλωσης καταγωγής, θα πρέπει να εισαχθούν ειδικές ρήτρες για την τήρηση των απαιτήσεων για την καταγωγή στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ εξαγωγέων και εισαγωγέων, καθώς και ο καθορισμός των ευθυνών σε περίπτωση δυσλειτουργιών και η δυνατότητα να διαβιβάζονται οι δηλώσεις καταγωγής με ασφαλή ηλεκτρονικά μέσα.

2.2. Αναφορά της καταγωγής από τον εξαγωγέα

- Θα πρέπει να υπάρξει εκ των προτέρων καταχώριση από τις αρχές της χώρας εξαγωγής για να αναγνωρισθούν οι εξαγωγείς εκείνοι που έχουν το δικαίωμα να λειτουργούν σε μία δεδομένη προτιμησιακή ρύθμιση. Για την καταχώριση των εξαγωγέων πρέπει να απαιτείται η πρόσβαση στα σχετικά οικονομικά έγγραφα και λογιστικά βιβλία. Χωρίς να εξασθενήσει τους ελέγχους, η καταχώριση αυτή θα εμποδίσει επίσης τις διακρίσεις κατά των μικρών οικονομικών φορέων.
- Πρέπει να καθορίζεται ο χαρακτήρας της καταγωγής και να γίνεται μια δήλωση καταγωγής από τους ίδιους τους καταχωρισμένους εξαγωγείς.
- Ο εξαγωγέας θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει στον εισαγωγέα ότι είναι καταχωρισμένος στη χώρα εξαγωγής.
- Στις δηλώσεις πρέπει να διευκρινίζεται γιατί τα εξαγόμενα προϊόντα δύνανται να θεωρηθούν ότι κατάγονται από την δικαιούχο χώρα, με τη χρήση τυποποιημένων έντυπων ή – εάν είναι υπό ηλεκτρονική μορφή – ηλεκτρονικών εγγραφών ή τυποποιημένων μηνυμάτων. Η διεκπεραίωση αυτών των διατυπώσεων αναμένεται ότι θα γίνει ευκολότερη χάρη στην απλοποίηση των κανόνων.
- Η ροή των πληροφοριών για τις προτιμησιακές εξαγωγές μεταξύ των εξαγωγέων και των αρχών των χωρών εξαγωγής θα πρέπει να βελτιωθεί, ώστε να ενισχυθεί η κατάλληλη παρακολούθηση της δραστηριότητας του εξαγωγέα και να επιτραπεί η διενέργεια μεταγενέστερων ελέγχων.
- Οι τελωνειακές αρχές της χώρας εξαγωγής είναι υποχρεωμένες να διατηρούν ενημερωμένο κατάλογο των καταχωρισμένων εξαγωγέων και να επιβάλλουν κυρώσεις, με προσωρινό ή τελικό αποκλεισμό από τον κατάλογο, τους εξαγωγείς που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες. Οι τελωνειακές αρχές της χώρας εισαγωγής θα μπορούν να έχουν πρόσβαση στον κατάλογο αυτό, μέσω ασφαλών ηλεκτρονικών μέσων για να διατηρείται ο εμπιστευτικός χαρακτήρας και να αποφεύγονται οι καταχρήσεις.

2.3. Έλεγχος της καταγωγής των προϊόντων των οικονομικών φορέων από τις τελωνειακές αρχές – Διοικητική συνεργασία

- Ο έλεγχος των προτιμησιακών εισαγωγών από τις αρχές της χώρας εισαγωγής θα πρέπει να βελτιωθεί και να στοχοθετηθεί μέσω ανάλυσης κινδύνων ώστε να μην παρεμποδίζονται οι νόμιμες εμπορικές ροές.
- Βάσει του καθεστώτος του καταχωρισμένου εξαγωγέα και της κατάλληλης ανακοίνωσης των πληροφοριών για τις προτιμησιακές εξαγωγές, οι έλεγχοι των εξαγωγέων από τις αρχές της χώρας εξαγωγής θα πρέπει να ενισχυθούν και να στοχοθετηθούν μέσω ανάλυσης των κινδύνων.
- Η ανταλλαγή των πληροφοριών και η διοικητική συνεργασία μεταξύ των αρχών των χωρών εξαγωγής και εισαγωγής, που είναι επιφορτισμένες με τον έλεγχο της προτιμησιακής καταγωγής, θα πρέπει να βασίζονται σε σαφείς υποχρεώσεις και διαδικασίες και να ενισχύονται από νομική και λειτουργική άποψη.

3. ΑΣΦΑΛΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

- Οι οικονομικοί φορείς, ως αντάλλαγμα για τη σωστή εφαρμογή των κανόνων και των υποχρεώσεων, θα πρέπει να επωφελούνται από ένα ασφαλές περιβάλλον κατά την εκτέλεση των εμπορικών πράξεών τους στο πλαίσιο των προτιμησιακών ρυθμίσεων.
- Για να εξασφαλιστεί η τήρηση της υποχρέωσης εκ μέρους των δημόσιων αρχών να εφαρμόζουν σωστά τις ρυθμίσεις και τους κανόνες καταγωγής και να συνεργάζονται πλήρως στην πρόληψη και καταπολέμηση των καταχρήσεων, προτείνονται οι ακόλουθες ενέργειες:

3.1. Δημιουργία των όρων συμμόρφωσης

3.1.1. Εκ των προτέρων αξιολόγηση της ικανότητας της δικαιούχου χώρας ή ομάδας χωρών να διαχειριστεί τις ρυθμίσεις και τους σχετικούς κανόνες και διαδικασίες

- Μία τέτοια εκ των προτέρων αξιολόγηση αφορά τις χώρες με τις οποίες θα γίνει νέα ρύθμιση ή επέκταση ή αναθεώρηση της ήδη υπάρχουσας. Τα ικανοποιητικά αποτελέσματα αποτελούν προϋπόθεση για τη θέσπιση ρύθμισης με την οικεία χώρα. Όσον αφορά τις νέες προτιμησιακές συμφωνίες, η αξιολόγηση θα αποτελέσει αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας διαπραγμάτευσης.
- Με την αξιολόγηση θα αποδειχθεί ότι η εν λόγω χώρα έχει την οργάνωση, το νομικό πλαίσιο και τη λειτουργική ικανότητα να διαχειριστεί και να ελέγξει τη λειτουργία της ρύθμισης και να παρέχει με κατάλληλο τρόπο βοήθεια και διοικητική συνεργασία.
- Όσον αφορά τις συνολικές ρυθμίσεις, η αξιολόγηση πρέπει να επικεντρωθεί σε κάθε σχετική περιοχή και θα πρέπει να αναφέρει την ικανότητα της ομάδας και καθενός από τα μέλη της για την τήρηση των υποχρεώσεων που προκύπτουν από τη ρύθμιση.

3.1.2. Ενημέρωση, κατάρτιση και τεχνική βοήθεια στο πλαίσιο των προτιμησιακών κανόνων καταγωγής

- Η ενημερωμένη πληροφόρηση και κατάρτιση για τους προτιμησιακούς κανόνες καταγωγής, οι όροι προς τήρηση, οι προσφερόμενες δυνατότητες και οι υποχρεώσεις που πρέπει να τηρηθούν αποτελούν ευθύνη των ίδιων των χωρών. Ωστόσο, μπορεί να δοθεί ενίσχυση στις δικαιούχες χώρες σε περιφερειακό επίπεδο (όταν η χώρα ανήκει σε μία περιφερειακή ομάδα), σε διεθνές επίπεδο (ΠΟΕ και ΠΟΤ) και σε κοινοτικό επίπεδο.
- Η Επιτροπή έχει ήδη τροφοδοτήσει τον ιστότοπο Europa με σελίδες σχετικά με τους κανόνες καταγωγής όπου είναι διαθέσιμες βασικές πληροφορίες, εγχειρίδια (για το ΣΓΠ και τους πανευρωπαϊκούς κανόνες καταγωγής) και σύνδεσμοι με τα νομικά κείμενα. Εξάλλου, η βάση δεδομένων “Διευρυμένη Υπηρεσία Υποστήριξης Εξαγωγών” παρέχει, για κάθε δασμολογική θέση, τους κανόνες καταγωγής που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο ορισμένων προτιμησιακών ρυθμίσεων.
- Όσον αφορά την τεχνική στήριξη της Κοινότητας, αυτή θα πρέπει να επικεντρωθεί κυρίως στις χώρες που έχουν περισσότερο ανάγκη βοήθειας στον τομέα καταγωγής (λιγότερο αναπτυγμένες χώρες και οι πιο μικρές χώρες καθώς και οι χώρες σε φάση πολιτικής μετάβασης ή ανασυγκρότησης).
- Για τον σκοπό αυτό, μπορεί να δοθεί τεχνική βοήθεια από το εμπορικό και τελωνειακό σκέλος των υφιστάμενων προγραμμάτων όπως είναι το MEDA, TACIS ή CARDS, από το νέο μέσο Ευρωπαϊκής Πολιτικής Γειτονίας ή από τα μέσα που θα αναπτυχθούν στο πλαίσιο των νέων περιφερειακών Οικονομικών Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης με τα κράτη ΑΚΕ. Θα πρέπει, ωστόσο, να διασφαλιστεί καλύτερος συντονισμός με τη διμερή βοήθεια που παρέχεται από ορισμένα κράτη μέλη.

3.2. Παρακολούθηση της συμμόρφωσης στην εταιρική σχέση

3.2.1. Παρακολούθηση από τις δημόσιες αρχές της τήρησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις ρυθμίσεις

- Η σωστή λειτουργία των ρυθμίσεων παρουσιάζει αμοιβαίο ενδιαφέρον διότι αφορά τη διασφάλιση θεμιτού εμπορίου μεταξύ της Κοινότητας και των εμπορικών εταίρων της. Στην εταιρική σχέση πρέπει, επομένως, να διασφαλιστεί η σωστή παρακολούθηση της εν λόγω λειτουργίας
- Για να αποκτηθεί μια γενική άποψη του τρόπου με τον οποίο λειτουργούν οι ρυθμίσεις, θα πρέπει να προβλεφτεί στην εν λόγω ρύθμιση ένα σύστημα περιοδικής αναφοράς εκ μέρους των δικαιούχων χωρών σχετικά με τη διαχείριση και τον έλεγχο της προτιμησιακής καταγωγής. Παρόμοιες εκθέσεις θα πρέπει να συντάσσονται από τα κράτη μέλη για την Επιτροπή για να είναι σε θέση η Κοινότητα να έχει μια γενική άποψη της κατάστασης και να υποβάλλει αναφορά στους εταίρους της.
- Πρέπει να καταρτιστεί ένα σχέδιο δράσης της Επιτροπής για την παρακολούθηση των προτιμησιακών ρυθμίσεων σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Το σχέδιο πρέπει να βασίζεται στη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη χρήση των προτιμησιακών ρυθμίσεων και τη λειτουργία των διαδικασιών. Οι πληροφορίες αυτές πρέπει να κατευθύνονται σε ένα κεντρικό σημείο για να υποστούν ανάλυση και επεξεργασία, ώστε να προσδιορίζονται – ενδεχομένως, μέσω ενός ετήσιου προγράμματος – τα προϊόντα ή/και οι χώρες για τις

οποίες φαίνεται ότι είναι απαραίτητη μια πιο ενδελεχής παρακολούθηση. Η παρακολούθηση αυτή πρέπει να πραγματοποιείται μέσω επαφών που υπάρχουν με την εν λόγω χώρα, ερωτηματολογίων και, ενδεχομένως, με επισκέψεις ελέγχου επιτόπου.

- Οι νομικές βάσεις, οι τεχνικές λεπτομέρειες και η χρηματοδότηση των δαπανών που ενέχονται στην εν λόγω δράση παρακολούθησης πρέπει να προσδιοριστούν από την αρχή.

3.2.2. Διασφάλιση της τήρησης των κανόνων από τους οικονομικούς φορείς – Καταπολέμηση της απάτης και αμοιβαία βοήθεια στον τομέα της απάτης

- Η δράση για την καταπολέμηση της απάτης αποτελεί κυρίως ευθύνη των αρμόδιων αρχών στις χώρες εισαγωγής και εξαγωγής.
- Ωστόσο, απαιτούνται κοινές ενέργειες σε έναν τομέα όπως η προτιμησιακή μεταχείριση και καταγωγή, όπου οι εν λόγω αρχές θα πρέπει να διαδραματίσουν συμπληρωματικούς ρόλους. Για τον σκοπό αυτό, η αμοιβαία βοήθεια σε θέματα απάτης θα πρέπει να χρησιμοποιείται πλήρως και αναμένεται από τις τρίτες χώρες που επωφελούνται των προτιμήσεων μία ενεργός συνεισφορά στις έρευνες της Κοινότητας.

3.3. Χρησιμοποίηση μηχανισμών διασφάλισης

- Συντηρητικά μέτρα και μηχανισμοί διασφάλισης χρησιμοποιούνται καταλλήλως σε περίπτωση ανεπαρκούς ελέγχου ή έλλειψης συνεργασίας, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας στις έρευνες κατά της απάτης.
- Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν ανακοινώσεις στους εισαγωγείς, αναστολή των προτιμήσεων, όπου προβλέπεται και, ενδεχομένως, εισαγωγή της χρηματοπιστωτικής ευθύνης της μη συμμορφούμενης χώρας.
- Οι προτιμησιακές ρυθμίσεις συνεπάγονται υποχρεώσεις των επισήμων αρχών, όσον αφορά την εφαρμογή και τον έλεγχο της τήρησης των όρων για τη χορήγηση προτιμησιακής μεταχείρισης. Κάθε μη τήρηση των υποχρεώσεων εκ μέρους αυτών των αρχών ενδέχεται να συνεπάγεται την οικονομική τους ευθύνη όταν η μη τήρηση των υποχρεώσεων εκ μέρους ενός από τα μέρη θίγει τα οικονομικά συμφέροντα του άλλου μέρους (απώλεια εισοδημάτων που συνδέονται με δασμούς οι οποίοι δεν μπορούν να ανακτηθούν από τον εισαγωγέα) και διαπιστώνεται αιτιώδης σχέση μεταξύ του λάθους (ή της μη τήρησης) και της οικονομικής ζημίας που προκύπτει από αυτό. Εξυπακούεται ότι προτού να εισαχθεί μια ρήτρα εξωτερικής οικονομικής ευθύνης, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συμφωνήσουν σχετικά με την εσωτερική οικονομική ευθύνη των κρατών μελών για τα ενεργά λάθη τους.